

การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1

นางสาวศศิวิมล ทิมพิทักษ์

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวม 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครู จำแนกตามเพศ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

กลุ่มตัวอย่างเป็นข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอราชบุรีเขต 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Darwin Hendel ค่าความเชื่อมั่น 95 % ได้กลุ่มตัวอย่าง 313 คน

ผลการศึกษาพบว่า

1) การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงและค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก

2) การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูจำแนกตามเพศ และประสบการณ์การปฏิบัติงาน ไม่แตกต่างกัน แต่ขนาดของสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การบริหาร/ การบริหารการเปลี่ยนแปลง/ ผู้บริหารสถานศึกษา

Transformation Management of the School Administrators under Ratchaburi Primary Educational Area Office 1

Sasiwimon Timpitak

Abstract

The purposes of the this study were 1) to study the transformation management of school administrators as perceived by teachers under Ratchaburi Primary Educational Area Office 1 as a whole. 2) to compare the transformation management of school administrators as perceived by teachers classified by gender, work experience and school sizes. The sample size from Darwin Hendel's table at 95% of confidence was 313 teachers.

The results revealed that.

1) the transformation management of school administrators under Ratchaburi Primary Educational Area Office 1 as a whole was at a high level, considering by aspects it found that innovation and technology for transformation management had the highest mean and strategy for transformation management had the lowest mean.

2) the comparison of transformation management of school administrators as perceived by teachers classified by gender and work experience was not different but school sizes were different at the 0.05 level of significance.

Keywords : management/ transformation management/ school administrators

ความนำ

ปัจจุบันโลกกำลังเผชิญกับสถานการณ์อย่างรวดเร็ว เกิดการแข่งขันกันอย่างสูง ซึ่งจะยิ่งทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของสังคมจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะได้รับผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการศึกษา สังคมไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเองเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมั่นคง สันติสุขและสามารถเอาชนะวิกฤตการณ์ทางด้านต่างๆ (สถาบันพัฒนาครูคณาจารย์ทางการศึกษา, 2550, หน้า 2) แนวโน้มจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้บริบทในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง รวมถึงด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้องค์กรทุกองค์กรปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย หลายองค์กรกำหนดกลยุทธ์การสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อนำการศึกษามาดำเนินงานและพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่นำการศึกษามาดำเนินงานและพัฒนาองค์กรให้บรรลุวิสัยทัศน์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อแสดงทิศทางการพัฒนาการศึกษาไว้ว่าประชากรในวัยเรียนต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึง เป็นคนดี มีปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นไทยและมีศักยภาพการเรียนรู้ในระดับสากลเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อไป (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2555, หน้า 32)

แนวโน้มจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้บริบทในด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง รวมถึงด้านการศึกษาเปลี่ยนแปลงไป ส่งผลให้องค์กรทุกองค์กรปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย หลายองค์กรกำหนดกลยุทธ์การสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้เพื่อนำการศึกษามาดำเนินงานและพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้องค์กรจะต้องเข้าใจบทบาทที่แท้จริงของตนว่ามีขอบเขตมากน้อยเพียงใด สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่นำการศึกษามาดำเนินงานและพัฒนาองค์กรให้บรรลุวิสัยทัศน์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดวิสัยทัศน์เพื่อแสดงทิศทางการพัฒนาการศึกษาไว้ว่าประชากรในวัยเรียนต้องได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพ

ดังนั้นการจัดการศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติต้องการให้สถานศึกษาสามารถบริหารงานต่างๆ ได้อย่างคล่องตัวและเสร็จสิ้นในองค์กรของตนเองมากที่สุด ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป โดยกำกับ ส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาโดยคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน ชุมชนและท้องถิ่น รวมทั้งให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติที่จะเป็นหลักประกันว่าการจัดการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานคุณภาพตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในฐานะที่เป็นหน่วยงานภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีความรู้และเห็นคุณค่าในการบริหารการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาตามขอบข่ายเนื้อหา

ที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด คือ ทางด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลง ทักษะเชิงบริหารการเปลี่ยนแปลง นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงและคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องบริหารจัดการและพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยอาศัยกลยุทธ์และการคิดเชิงกลยุทธ์เป็นความคิดที่มาจากภายในของผู้ทำให้เกิดประโยชน์กับผู้เรียนมากที่สุด (สุพล วังสินธุ์, 2545, หน้า 29)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอราชบุรี เขต 1 ตามขอบข่ายการบริหารการเปลี่ยนแปลงของกระทรวงศึกษาธิการ พัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจที่มีผลต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทางด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงทักษะเชิงบริหารการเปลี่ยนแปลง นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงและคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำผลการวิจัยไปประกอบเป็นข้อมูลเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอราชบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอราชบุรี เขต 1 จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ การปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอราชบุรี เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2554 จำนวน 180 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอราชบุรี เขต 1 ผู้วิจัยใช้วิธีการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Darwin Hendel (1977) ค่าความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 313 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Sampling Random) จากจำนวนโรงเรียนแต่ละขนาดทุกโรงเรียนเพื่อให้ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างตามที่ต้องการในแต่ละขนาดโรงเรียน

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ (independent variables) ได้แก่ สถานภาพของข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอำเภอราชบุรี เขต 1 ประกอบด้วย เพศ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม (dependent variables) คือ ระดับการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ดัดแปลงมาจากหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2550 ทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลง 2) ด้านทักษะเชิงบริหารการเปลี่ยนแปลง 3) ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง และ 4) ด้านคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert ตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิดจากตำราขอขยายการบริหารการเปลี่ยนแปลงของกระทรวงศึกษาธิการทั้ง 4 ด้าน และค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง
2. กำหนดทฤษฎีกรอบแนวคิดและทฤษฎีทางการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
3. นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาแก้ไขข้อบกพร่องให้มีความถูกต้อง ครบคลุมวัตถุประสงค์ พร้อมทั้งตรวจสอบสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม
4. นำแบบสอบถามที่สร้างแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และด้านการวัดการประเมินผล (Content Validity and Evaluation)
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้านการวัดการประเมินผลมาแก้ไขข้อบกพร่องแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับข้าราชการครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ท่าน
6. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แบบสอบถามที่ทดลองใช้โดยใช้สูตรการหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha coefficient) ตามสูตรของ Cronbach ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.87
7. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับจริง และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามตามความคิดเห็นของข้าราชการครูเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลง ด้านทักษะเชิงบริหารการเปลี่ยนแปลง ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง และด้านคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.11 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 40.89 มีประสบการณ์การทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป ร้อยละ 69.33 และมีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี ร้อยละ 30.67 ส่วนใหญ่มาจากสถานศึกษาขนาดกลาง (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 121- 500 คน) ร้อยละ 58.15 รองลงมาได้แก่ ขนาดเล็ก (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 1-120 คน) ร้อยละ 33.23 และมาจากสถานศึกษาขนาดใหญ่ (มีจำนวนนักเรียนตั้งแต่ 501 คนขึ้นไป) ร้อยละ 8.63

2. ระดับการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็นของข้าราชการครู พบว่า ในภาพรวมของระดับการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็นของข้าราชการครูอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$, S.D.= 0.68) เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง ($\bar{X} = 3.98$, S.D.= 0.69) และด้านคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D.= 0.67) รองลงมา ได้แก่ ด้านทักษะเชิงบริหารการเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D.= 0.69) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมากเช่นกัน ($\bar{X} = 3.65$, S.D.= 0.78)

2.1 ด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลง พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้วิธีการเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการคิดวางแผน และร่วมเป็นผู้นำในการปรับเปลี่ยนองค์การอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D.= 0.78) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกเพื่อระบุจุดเด่น จุดด้อย โอกาสและสิ่งที่เป็นอุปสรรคของสถานศึกษา มาปรับปรุงกลยุทธ์ในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.84$, S.D.= 0.67) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระจายอำนาจความรับผิดชอบในการเปลี่ยนแปลงไปสู่ส่วนต่างๆ ของสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.33$, S.D.= 1.08)

2.2 ด้านทักษะเชิงบริหารการเปลี่ยนแปลง พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำนโยบายเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้ข้าราชการครู บุคลากรทางการศึกษา ลูกจ้าง และบุคลากรอื่นๆ ในสถานศึกษาทราบทุกระดับ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.14$, S.D.= 0.65) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีวิธีการจูงใจให้บุคลากรเห็นความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะ และความสามารถของตนเองอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$, S.D.= 0.66) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละคนเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจนเพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.62$, S.D.= 0.80)

2.3 ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดทำเว็บไซต์ของโรงเรียนเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ และการเผยแพร่กิจกรรมต่างๆ ภายในและภายนอกสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.20$, S.D.=0.61) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับนวัตกรรมเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง

ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$, $S.D.=0.62$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระตุ้นและจัดหาเครื่องมือด้านเทคโนโลยีมาช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานของฝ่ายต่างๆ ของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, $S.D.=0.87$)

2.4 ด้านคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชนโดยสร้างแผนพัฒนาบทบาทของผู้ปกครองและชุมชนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, $S.D.=0.51$) รองลงมาได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา มีความตระหนักในการนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นพื้นฐานในการพัฒนาสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, $S.D.=0.55$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาและขยายเครือข่ายสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนการสอนและการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.73$, $S.D.=0.83$)

3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาจำแนกตามเพศและประสบการณ์การทำงานไม่แตกต่างกัน ส่วนความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารจำแนกตามขนาดของโรงเรียนมีความคิดเห็นแตกต่างกันที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

อภิปรายผลการวิจัย

1. การบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ใน 4 ด้าน คือ ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง ด้านคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านทักษะเชิงบริหารการเปลี่ยนแปลงและด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงอยู่ในระดับมาก เพราะข้าราชการครูมองว่าก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นสู่ตำแหน่งผู้บริหารได้รับการพัฒนาแบบเข้มตามหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่มุ่งพัฒนาด้านต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธวัชชัย หอมยามเย็น (2548 หน้า ก) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 ผลการศึกษาพบว่า อยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก คือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ด้านการใช้สิทธิพลเชิงอุดมการณ์ ด้านการสร้างแรงบันดาลใจและด้านการกระตุ้นทางปัญญาตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู พบว่า ความคิดเห็นต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ทั้งเพศชายและหญิงในภาพรวมแตกต่างกันซึ่งไม่สอดคล้องกับข้อสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากทัศนคติมักเป็นความคิดความเชื่อของบุคลากรในองค์กร

ที่มีต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในแต่ละคน อันจะส่งผลต่อการดำเนินงานที่มีเป้าหมายเดียวกัน คือ ประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสถานศึกษา ดังนั้น ปัจจัยด้านเพศจึงไม่เป็นตัวกำหนดในด้านความคิดเห็นผลการทดสอบสมมติฐานในข้อนี้จึงไม่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตาม จากผลการทดสอบสมมติฐานยังพบว่า ในด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงมีความคิดเห็นแตกต่างกัน เนื่องจากปัจจัยที่ช่วยให้เกิดนวัตกรรมและความรู้ใหม่ๆ เป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่ส่งผลต่อการปฏิสัมพันธ์ภายในสถานศึกษาและสามารถปรับเปลี่ยนปรากฏการณ์ต่างๆ ในการบริหารองค์การ ซึ่งความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ อาจส่งผลกระทบต่อองค์ประกอบต่างๆ ในองค์การซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชูภาพร เสนเผือก (2554, หน้า ก) ที่พบว่า ทักษะต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา มีการปฏิบัติงานต่างกันมีทักษะต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมแตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู พบว่า ข้าราชการครูที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน เนื่องจากการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามีหลักการในการกระจายอำนาจให้ทั่วถึงและเป็นธรรม รวมทั้งมีหลักเกณฑ์การพิจารณาเพื่อให้ทุกคนยอมรับและที่สำคัญการเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการทำงาน นอกจากนี้การที่เปิดโอกาสให้ทุกคนได้มีส่วนร่วมในการทำงานเป็นการสร้างความพึงพอใจและเป็นที่ยอมรับต่อข้าราชการครูในองค์การ ดังนั้นลักษณะบุคลากรแต่ละคนมีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกันจึงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับแนวคิดของธวัชชัย บุญยณัฏฐ์ (2550, หน้า 17) ที่กล่าวไว้ว่า หลักการกระจายและการมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ผู้บริหารจะต้องมีการหยั่งรู้ลักษณะบุคลากรว่าแต่ละคนมีประสบการณ์ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถในด้านใด เพื่อมอบหมายงานให้ตรงกับความสามารถของแต่ละคนได้อย่างเหมาะสมซึ่งจะทำให้บุคลากรในองค์การเกิดการยอมรับ

4. การเปรียบเทียบการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครู พบว่า ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1 ในภาพรวมแตกต่างกัน เนื่องจากการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารในแต่ละขนาดของสถานศึกษาย่อมมีการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่ต่างกัน ด้วยเหตุขอบเขตของการดำเนินงาน โครงสร้างของสถานศึกษา กลยุทธ์และหลักในการบริหาร ตลอดจนผลกระทบที่ส่งต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันจึงมีความคิดเห็นต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการวิจัยของพิชญ์ณัญญ์ แพงพะงา (2553, หน้า 175-176) ที่พบว่า ความคิดเห็นของคณาจารย์ที่มีต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันเนื่องจากโครงสร้างองค์การและวัฒนธรรมภายในขนาดของสถานศึกษาและเขตพื้นที่ต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ระดับการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็นของข้าราชการครูด้านกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระจายอำนาจความรับผิดชอบในการเปลี่ยนแปลงไปสู่ส่วนต่างๆ ของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นผู้บริหารควรมีการวางแผนการบริหารการศึกษาเพื่อให้เกิดการกระจายอำนาจในองค์กรและสร้างการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา

2. ระดับการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็นของข้าราชการครูด้านทักษะเชิงบริหารการเปลี่ยนแปลง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละคนเป็นลายลักษณ์อักษรอย่างชัดเจน เพื่อให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานอยู่ในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่ม ดังนั้น ผู้บริหารควรมีทักษะในการวางแผนบริหารจัดการสร้างกลไกความรับผิดชอบให้ชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตลอดจนความสามารถในการปฏิบัติงานของแต่ละคน

3. ระดับการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็นของข้าราชการครู ด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการกระตุ้นและจัดหาเครื่องมือด้านเทคโนโลยีมาช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานของฝ่ายต่างๆ ของสถานศึกษา อยู่ในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่ม ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการบริหารจัดการในการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นสำหรับบุคลากรในสถานศึกษา รวมทั้งวางแผนโครงการระยะยาวเกี่ยวกับการจัดหาเครื่องมือและด้านเทคโนโลยี

4. ระดับการปฏิบัติการบริหารการเปลี่ยนแปลงตามความคิดเห็นของข้าราชการครูด้านคุณธรรมนำความรู้สู่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาและขยายเครือข่ายสถานศึกษาในการจัดกระบวนการเรียนการสอน และการบริหารจัดการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับมากแต่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดในกลุ่ม ดังนั้น ผู้บริหารควรเข้าร่วมโครงการศึกษาดูงานของผู้บริหารเครือข่ายเพื่อสร้างเครือข่ายระหว่างผู้บริหารและพัฒนาความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนภายในกลุ่มเครือข่ายการศึกษาให้มีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2550). *คู่มือการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อเสริมสร้างความเป็นเลิศในการปฏิบัติราชการของหน่วยงานภาครัฐ*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. กรุงเทพฯ.
- รัชชัย บุญยณณ. (2550). *ภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- รัชชัย หอมยามเย็น. (2548) *การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2*. รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2542). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- พิชญ์ณัญญ์ แพงพงา. (2553). *ความคิดเห็นของคณาจารย์ที่มีต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงของโรงเรียนนานาชาติในเขต พื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล*. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจ สำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพมหานคร: พรินทรวรรณกราฟฟิค.
- Hendel, Darwin. (1977). *Statistic*. Minnesota: AERA Mini Presentation.